

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2023 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie P. M.

informacji skazanego P. M. o konieczności wznowienia z urzędu postępowania
zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6
marca 2019 r., II AKa 269/18, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w
Siedlcach z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt II K 9/17,
na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł

- I. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania
z urzędu wobec braku bezwzględnej przyczyny odwoławczej
z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.;**
- II. z uwagi na zawłość sprawy, na podstawie art. 98 § 2 k.p.k.
odroczyć sporządzenie uzasadnienia postanowienia na 7 dni.**

UZASADNIENIE

Skazany P. M. wystąpił do Sądu Najwyższego o wznowienie z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6 marca 2019 r., II AKa 269/18, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt II K 9/17, wobec wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wskazał, że chociaż wznowienie postępowania z urzędu możliwe jest jedynie wtedy, gdy ujawniło się jedno z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. - i to

pod warunkiem, że nie były one przedmiotem postępowania w trybie kasacji - to kasacja wywiedziona w niniejszej sprawie na jego korzyść przez obrońcę nie podnosiła takiego zarzutu, zaś z akt postępowania kasacyjnego nie wynika w żaden sposób, aby Sąd Najwyższy oddalając kasację wypowiedział się w kwestii takiego uchybienia.

Powołując się wprost na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2022 r., w sprawie III KK 404/21, stwierdził, że wówczas Sąd uznał, iż sędzia Sądu Apelacyjnego w Lublinie., X.Y. w toczącym się postępowaniu odwoławczym nie spełniał warunku bezstronności oraz niezależności sędziego, co oznacza, że Sąd drugiej instancji w tym postępowaniu (sygn. akt III KK 404/21) był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Następnie skazany P. M. podniósł, że w składzie Sądu Apelacyjnego w Lublinie rozpoznającego między innymi apelację jego obrońcy od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 12 marca 2018 r., w sprawie II K 9/17, zasiadał jako sprawozdawca sędzia X.Y., co do którego – w przekonaniu skazanego – występują identyczne zarzuty związane z brakiem bezstronności i niezawisłości, jak te przyjęte już przez Sąd Najwyższy w cytowanej powyżej sprawie III KK 404/21.

W konkluzji skazany stwierdził, że z tego powodu konieczne jest w jego sprawie wznowienie w/w postępowania z urzędu, uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 542 § 3 k.p.k. postępowanie wznowia się z urzędu w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9-11 tego przepisu może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że stylizacja art. 542 § 3 k.p.k. wskazuje, iż bezwzględne podstawy odwoławcze nie są powodem do wznowienia postępowania na wniosek stron, do których odnoszą się tylko przyczyny z art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. czy art. 540b k.p.k. - i stanowią podstawę wyłącznie do podjęcia czynności *ex officio*. Dlatego też wniosek strony o wznowienie postępowania, w którym wskazuje ona na uchybienie z art. 439 § 1

k.p.k., interpretować należy wyłącznie jako inicjatywę (art. 9 § 2 k.p.k.) potrzeby rozważenia przez sąd możliwości wznowienia postępowania z urzędu (*por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 października 2018 r., III KO 106/18, LEX nr 2572697; z dnia 30 listopada 2016 r., V KO 83/16, LEX nr 2178684; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2016 r., III KO 66/16, LEX nr 2166384*).

Mając powyższe na względzie, wniosek skazanego P. M. należało potraktować jako sygnalizację ewentualnego wznowienia postępowania z urzędu z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Na samym wstępie podkreślenia również wymaga fakt, że w niniejszej sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6 marca 2019 r., II AKa 269/18, została złożona w dniu 7 czerwca 2019 r. kasacja, opierająca się na zarzucie rażącego naruszenia prawa procesowego mającego istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. W dniu 29 stycznia 2021 r., w sprawie III KK 494/19, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną. Analiza treści tej skargi dowodzi, że nie podniesiono w niej zarzutu wystąpienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Podobnie z lektury akt postępowania kasacyjnego nie wynika w żaden sposób, aby Sąd Najwyższy wypowiedział się wówczas w kwestii tego rodzaju bezwzględnej podstawy odwoławczej. Jak już zaznaczono wcześniej, warunek, aby uchybienia określone w art. 439 § 1 k.p.k. nie były przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji, jeśli mają być obecnie podstawą do wznowienia zakończonego postępowania z urzędu, jest spełniony, jeżeli z akt postępowania kasacyjnego nie wynika w żaden sposób, aby Sąd Najwyższy wypowiedział się w kwestii tych uchybień, a nie przez sam fakt, że w sprawie w ogóle uprzednio rozpoznawano skargę kasacyjną (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., II KO 59/04, OSNKW 2005, z. 6, poz. 56*).

A zatem co do zasady sygnalizacja skazanego P. M. podlegała rozpoznaniu przez obecny skład Sądu Najwyższego, jednak Sąd ten nie znalazł podstaw do wznowienia w/w postępowania z urzędu.

Skazany odwołał się do argumentów podniesionych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2022 r., w sprawie III KK 404/21 (OSNK 2023, z. 5-6, poz. 22), gdzie Sąd przeprowadził w odniesieniu do sędziego X.Y. swoisty rodzaj

„testu” instytucjonalnej bezstronności w oparciu o wykładnię art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W sprawie tej Sąd Najwyższy stwierdził, że orzekający w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny w Lublinie, w składzie którego zasiadał sędzia X.Y., nie spełniał warunku bezstronności i niezależności, a zatem warunków koniecznych dla realizacji standardu z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC - co w konsekwencji oznaczało, iż Sąd odwoławczy w tym postępowaniu był nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Trzeba jednak zauważyć, że w sprawie III KK 404/21 kontroli kasacyjnej poddany został wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. akt II AKa 177/20, gdy w jego składzie zasiadał sędzia X.Y., już powołany na urząd sędziego tego Sądu Apelacyjnego postanowieniem Prezydenta RP z dnia 4 października 2019 r., na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. A zatem Sąd Najwyższy w sprawie III KK 404/21 przyjął, że do sędziego ma zastosowanie punkt 2 uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, co następuje: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Przechodząc na grunt niniejszego postępowania trzeba stwierdzić, że bezspornym jest, iż w składzie Sądu Apelacyjnego w Lublinie. rozpoznającego apelacje od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt II K 9/17, zasiadał sędzia X.Y. Jednak orzeczenie Sądu Apelacyjnego w sprawie

II AKa 269/18 - którego dotyczy wniosek skazanego P. M. - zapadło w dniu 6 marca 2019 r., gdy sędzia X.Y. posiadał status sędziego Sądu Okręgowego i orzekał w sądzie wyższego rzędu w ramach delegacji. Okoliczność ta ma decydujące znaczenie przy wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. związanej z trybem powołania określonej osoby na urząd sędziego sądu powszechnego w procedurze przewidzianej ustawą o KRS z 2017 r., gdyż w tej sytuacji w realiach faktycznych niniejszej sprawy do sędziego X.Y. w ogóle nie ma zastosowania pkt 2 w/w uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego. W konsekwencji, pomimo sygnalizacji skazanego P.M. nie można uznać, by mogła ona prowadzić do przyjęcia bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i prowadzić do uchylenia wyroku w sprawie II AKa 269/18 oraz wznowienia postępowania odwoławczego na podstawie art. 542 § 3 k.p.k.

W tej sytuacji należało stwierdzić brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 6 marca 2019 r., w sprawie II AKa 269/18, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt II K 9/17.

[a!]